

21 lipca 2020 r.

**Komunikat Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego
w sprawie realizacji przez banki i inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania
kredytów prawa wnioskującego o kredyt do uzyskania wyjaśnień na temat dokonanej
oceny zdolności kredytowej
(wersja szczegółowa)**

W dniu 4 maja 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. z 2019 r., poz. 730). Przedmiotowa regulacja wprowadziła zmiany do ustawy - Prawo bankowe, między innymi poprzez dodanie art. 70a. Zgodnie z przywołanym przepisem, klienci banków i innych instytucji ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów, którzy ubiegają się o kredyt (a w przypadku klientów będących przedsiębiorcami, także o pożyczkę pieniężną), są uprawnieni do otrzymania pisemnych wyjaśnień dotyczących przeprowadzonej przez danego kredytodawcę, oceny zdolności kredytowej wnioskującego.

Udostępnienie wyjaśnień dotyczących dokonanej oceny zdolności kredytowej następuje na wniosek. Prawo do uzyskania wyjaśnień, zgodnie z ustawą, ma szeroki krąg wnioskujących przez których należy rozumieć zarówno osoby fizyczne (konsumentów lub niekonsumentów), osoby prawne, a także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną. Przedmiotowe wyjaśnienia powinny obejmować informacje na temat czynników, w tym danych osobowych wnioskującego, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej. Dla wniosków składanych przez przedsiębiorców, przewidziano uprawnienie dla kredytodawcy do pobierania opłaty za sporządzenie wyjaśnienia. Zastrzeżono przy tym, że wysokość opłaty powinna być odpowiednia do wysokości kredytu. Ustawa przewiduje odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących udzielania wyjaśnień także do przedsiębiorców ubiegających się o pożyczkę pieniężną. Należy także wskazać, że prawo do uzyskania wyjaśnień na temat dokonanej oceny zdolności kredytowej przysługuje wnioskującemu bez względu na to czy decyzja kredytowa została podjęta w sposób automatyczny czy w wyniku oceny zdolności kredytowej dokonywanej przez pracownika kredytodawcy, a także bez względu na ostateczną decyzję podmiotu udzielającego kredytu o jego udzieleniu.

Biorąc pod uwagę powyższe Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) przeprowadził analizę w zakresie dostosowania wybranej grupy kredytodawców do art. 70a ustawy - Prawo

bankowe. Przeprowadzone badanie miało ponadto na celu zidentyfikowanie stosowanej przez kredytodawców praktyki w przedmiotowym zakresie.

W związku z przeprowadzoną analizą UKNF stwierdził, że badane podmioty co do zasady dostosowały swoją działalność do wymagań określonych w ustawie.

UKNF zidentyfikował jednakże niejednorodną praktykę analizowanych podmiotów w zakresie udzielania wnioskodawcom wyjaśnień na temat przeprowadzonej oceny zdolności kredytowej. Główne zastrzeżenia UKNF w przedmiocie udzielanych wyjaśnień dotyczą jakości przekazywanej informacji. Kwestionowaną przez UKNF praktyką podmiotów zobowiązanych do udzielania informacji na temat przeprowadzonej oceny zdolności kredytowej jest przekazywanie ogólnych stwierdzeń (kategorii danych) bez wskazania konkretnych i szczegółowych danych o wnioskującym oraz jego sytuacji finansowej, które miały wpływ na podjętą przez kredytodawcę decyzję kredytową. Taka praktyka stoi w sprzeczności z *ratio legis* zmian wprowadzonych w związku ze stosowaniem RODO do ustawy - prawo bankowe. Należy przy tym zauważyć, że z perspektywy realizowania przez wnioskujących prawa do uzyskania wyjaśnień, kluczowe znaczenia ma uzyskanie konkretnych i odpowiednio szczegółowych informacji, w oparciu o które kredytodawca ocenił zdolność kredytową wnioskującego. W związku z tym, podanie przez podmiot udzielający kredytu jedynie kategorii danych – np. kwalifikacji wnioskodawcy, miejsca zatrudnienia lub wykonywanej działalności, źródła dochodu lub przychodu, danych o gospodarstwie domowym i wydatkach, danych o miejscu zamieszkania, danych o wysokości i stabilności dochodu - nie realizuje w odpowiednim stopniu prawa wnioskującego do uzyskania wyjaśnień, nie czyni zadość celowi omawianego przepisu i nie daje możliwości podjęcia skutecznych działań mających na celu poprawienie zdolności kredytowej.

Mając na uwadze przytoczone zastrzeżenia, optymalnym i pożądanym przez UKNF, a także czyniącym zadość celowi art. 70a ustawy rozwiązaniem w tym zakresie jest uwzględnianie w odpowiedziach na wnioski klientów: zindywidualizowanej i szczegółowej informacji, w tym informacji na temat środków, które powinien przedsięwziąć wnioskujący aby usunąć negatywne skutki determinujące decyzję kredytodawcy o nieprzyznaniu kredytu.

Ponadto UKNF zidentyfikował praktykę polegającą na nieokreśleniu w wewnętrznych procedurach kredytodawców terminu, do którego wnioskujący, który nie zawarł z kredytodawcą umowy kredytu i nie jest klientem kredytodawcy z tytułu innej umowy, może ubiegać się o udzielenie wyjaśnień. Określenie terminu przetwarzania danych wnioskujących o kredyt, którzy z powodu negatywnej oceny zdolności kredytowej albo z innego powodu nie zawarli z kredytodawcą umowy o kredyt ma istotne znaczenie z punktu widzenia przepisów RODO. Bezterminowe przetwarzanie danych takich wnioskujących implikuje dwojakiego rodzaju skutki. Po pierwsze, osoba która nie otrzymała kredytu w związku z negatywną oceną zdolności kredytowej może w każdym czasie złożyć wniosek o udzielenie wyjaśnień,

a kredytodawca jest zobowiązany tych wyjaśnień udzielić. Z drugiej jednak strony praktyka polegająca na bezterminowym przetwarzaniu danych wnioskodawców niebędących klientami kredytodawcy budzi uzasadnione zastrzeżenia z punktu widzenia przepisów o ochronie danych osobowych.

UKNF oczekuje od kredytodawców określenia we właściwych regulacjach wewnętrznych, w oparciu o właściwe przepisy, w tym dotyczące ochrony danych osobowych, terminu przetwarzania danych takich wnioskodawców. Ponadto, UKNF zaleca, aby w związku z decyzją o odmowie udzielenia kredytu, kredytodawcy każdorazowo informowali wnioskujących o terminie w jakim mogą oni uzyskać wyjaśnienia dotyczące dokonanej przez kredytodawcę oceny zdolności kredytowej.

Zastrzeżenia

Ilekroć komunikat posługuje się terminem:

- (i) **ustawa - Prawo bankowe** lub **ustawa** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2357 ze zm.);
- (ii) **RODO** – należy przez to rozumieć Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 2016 r., str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 2018 r., str. 2);
- (iii) **kredytodawca** – należy przez to rozumieć bank lub inną instytucję ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów.

Komunikat nie stanowi źródła prawa. Niniejszy komunikat prezentuje wnioski z przeprowadzonej przez UKNF analizy w celu zapewnienia zgodności działalności banków i innych instytucji ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów z ustawą.